

AMALAN AKHLAK GURU DALAM PROSES PENGAJARAN DAN PEMBELAJARAN DI PUSAT ASUHAN TUNAS ISLAM (PASTI) KAWASAN PETRA JAYA, KUCHING, SARAWAK

Lina Mastura Jusoh (linamastura85@yahoo.com.my)
Pusat Pengajian Bahasa dan Pembangunan Insaniah
Universiti Malaysia Kelantan

Abstract

Teacher is an educator who is able to produce knowledgeable and virtuous generation. Meanwhile, human beings are able to create a great and glorious civilization. Therefore, the role of a teacher as a role model to children especially in the teaching and learning process leaves a huge impact on children's morals. However, there are some challenges in Islamic education including the failure of teacher in understanding the concept of Islamic education and the weaknesses in teaching and learning. This article aims to identify and analyze the teachers' morals practices in *PASTI Kawasan Petra Jaya* in teaching and learning process that affects the morals of children. The data collection methods are done through library methods, in-depth interviews and non-participatory observations. Meanwhile, the content analysis method is used to analyze the data obtained. The findings found that the morals practices of teachers in *PASTI Kawasan Petra Jaya* are love and sympathy, wisdom sincerity, responsibility and doing good deeds with knowledge. This has influenced children to behave well in line with the teaching of Islam which emphasizes morality for the welfare of the ummah. This matter should be used as a base for teachers to educate children in order to create a society that is knowledgeable and virtuous.

Keywords: Teachers' Morals, Teaching and Learning, PASTI

Pendahuluan

Akhlak berperanan penting dalam melahirkan manusia yang bertamadun. Manusia yang berakhlak mulia dapat menjaga kemuliaan dan kesucian jiwa sehingga adab, tingkah laku dan percakapan terpelihara daripada melakukan kejahatan dan maksiat. Oleh sebab itu, Islam sangat menitikberatkan perihal akhlak sebagaimana sabda Rasulullah SAW yang bermaksud:

“Sebaik-baik dikalangan kamu adalah orang yang terbaik akhlaknya.”

(Imam Ahmad & Abu Daud: 1162)

Menurut Mustafa al-Bugha (2011), hadis ini menjelaskan tentang akhlak mempunyai kedudukan yang tinggi dalam Islam. Manakala Azizah, Nor ‘Adha dan Norul Huda (2015) berpandangan bahawa akhlak adalah suatu elemen penting sebagai indikator terhadap pembangunan sesebuah tamadun bangsa. Hal ini juga seiring dengan sabda Rasulullah SAW yang bermaksud:

“Bahawasanya aku ini diutuskan untuk menyempurnakan akhlak.”

(Al-Bukhari dalam Adabul Mufrad: 273)

Al-Ghazali (1980) telah menggariskan sifat yang harus dimiliki oleh seorang guru iaitu kasih sayang, ikhlas, nasihat, berhikmah, mengamalkan pengajaran bertahap dan beramal dengan ilmu. Manakala Abdullah Nasih Ulwan (2015) pula berpandangan, guru seharusnya mempunyai sifat-sifat utama iaitu ikhlas, takwa, ilmu, toleransi (mudah memaafkan orang lain), menghayati dan menyedari tanggungjawab. Selain itu, Sofiah, Kamarul Azmi & Muhammad Azhar (2016) menyatakan, akhlak guru merupakan adab dan tingkah laku guru dalam semua aspek menurut garis panduan syariat Islam seperti tutur kata, perkataan, cara berpakaian dan tingkah laku terhadap kanak-kanak ketika sesi pengajaran dan pembelajaran.

Bandura (1971) pula menegaskan bahawa persekitaran mempunyai pengaruh yang besar terhadap pembentukan akhlak kanak-kanak secara langsung mahupun tidak langsung. Justeru, guru merupakan suri teladan nilai yang baik kerana kanak-kanak akan meniru tingkah laku suri teladan.

Pernyataan Masalah

Dalam meniti arus kemodenan kini, masyarakat saling mengejar kemajuan sehingga leka terhadap tuntutan agama. Cabaran tersebut juga berlaku dalam bidang pendidikan. Antara cabaran tersebut adalah kegagalan guru dalam memahami konsep pendidikan, kurikulum pendidikan Islam, kelemahan pengajaran dan pembelajaran, kelemahan pengurusan, kekurangan rujukan yang berteraskan tauhid dan aktiviti ko-kurikulum yang tidak selaras dengan visi dan misi Islam (Noor Hisham, 2011). Di sekolah guru sebagai pelaksana merupakan golongan utama yang mempengaruhi pembentukan akhlak kanak-kanak selain ibu bapa. Hal ini kerana, orang paling berpengaruh di sekolah adalah guru (Totong Heri, 2008). Nordin Mamat (2017) turut menegaskan bahawa pengalaman pembelajaran di prasekolah merupakan pengalaman pertama yang membawa kejayaan ke sekolah, universiti dan seterusnya dalam hidup seseorang. Hal ini menunjukkan tentang kepentingan amalan akhlak guru yang baik dalam mempengaruhi akhlak kanak-kanak. Salah satu prasekolah berteraskan Islam dan berkembang dengan pesat di seluruh Malaysia termasuk Sabah dan Sarawak ialah PASTI. Sarawak merupakan negeri terbesar namun mempunyai penduduk Islam yang minoriti. Namun, pendidikan PASTI Negeri Sarawak terutamanya PASTI Kawasan Petra Jaya dilihat berkembang dengan pesat setiap tahun. Hal ini menunjukkan bahawa PASTI Kawasan Petra Jaya mendapat sambutan daripada masyarakat setempat dalam pendidikan akhlak kanak-kanak. Secara tidak langsung, perkembangan ini menggambarkan amalan akhlak guru dalam proses pengajaran dan pembelajaran juga memainkan peranan penting dalam melahirkan kanak-kanak berakhlak baik.

Objektif Kajian

Secara umumnya, artikel ini bertujuan mengenal pasti amalan akhlak guru dalam pengajaran dan pembelajaran di PASTI Kawasan Petra Jaya. Secara spesifiknya, objektif kajian ini untuk mengenal pasti akhlak guru PASTI Kawasan Petra Jaya serta peranan asas seorang guru berlandaskan tuntutan syariat Islam. Hal ini kerana, akhlak guru secara tidak langsung akan mempengaruhi akhlak kanak-kanak.

Metodologi

Artikel ini merupakan kajian kes berbentuk kualitatif. Kaedah pengumpulan data diperoleh melalui kaedah kepustakaan, temu bual mendalam dan pemerhatian tidak turut serta. Manakala, kaedah analisis kandungan digunakan untuk menganalisis data yang diperoleh. Artikel ini memfokuskan amalan akhlak guru dalam proses pengajaran dan pembelajaran di PASTI Kawasan Petra Jaya. PASTI Kawasan Petra Jaya mempunyai 12 buah cawangan PASTI, namun kajian ini memfokuskan kepada tiga buah PASTI sahaja iaitu PASTI Insani, PASTI Darul Ilmi dan PASTI Darul Hana. Sampel kajian yang dipilih ialah guru PASTI Kawasan Petra Jaya dan ibu bapa kanak-kanak PASTI Kawasan Petra Jaya. Seterusnya, terdapat dua pemikiran tokoh yang digunakan dalam kajian ini iaitu al-Ghazali (1980) dan Abdullah Nasih Ulwan (2015).

Dapatan Dan Perbincangan

Amalan Akhlak Guru Pasti Kawasan Petra Jaya, Kuching, Sarawak

Amalan didefinisikan sebagai perbuatan yang biasa dilakukan atau kebiasaan (Kamus Pelajar Edisi Kedua, 2020). Manakala akhlak pula ialah suatu sifat yang tertanam dalam jiwa dan melahirkan perbuatan tanpa memerlukan pertimbangan terlebih dahulu (al-Ghazali, 1980). Akhlak merangkumi keperibadian, sahsiah, tingkah laku yang telah menjadi kebiasaan sama ada terhadap Allah SWT, diri sendiri, orang lain dan alam persekitaran. Maka, amalan akhlak dalam kajian ini adalah amalan akhlak guru PASTI Kawasan Petra Jaya dalam pengajaran dan pembelajaran yang mempengaruhi kanak-kanak.

Guru merupakan *qudwah hasanah*¹ atau suri teladan terbaik kepada kanak-kanak. Amalan akhlak guru di dalam bilik darjah merupakan suatu perkara penting untuk kanak-kanak melihat, mendengar, mencontohnya sebagai teladan serta mengamalkannya dalam kehidupan seharian (Sofiah, Kamarul Azmi & Muhammad Azhar, 2016). Kajian menunjukkan amalan

¹Menurut al-Ba'labaki (2003), *qudwah* bermaksud memberi contoh, teladan dan model dalam kehidupan. Manakala *hasanah* pula bermaksud perbuatan yang baik. Maka, *qudwah hasanah* bermaksud teladan yang baik.

akhlak guru PASTI Kawasan Petra Jaya dalam pengajaran dan pembelajaran telah mempengaruhi kanak-kanak menurut perspektif Islam. Kanak-kanak PASTI Kawasan Petra Jaya dilihat mempunyai akhlak yang baik iaitu pertama, akhlak ketika berada di PASTI Kawasan Petra Jaya seperti menghormati guru dan rakan, membantu guru dan rakan di dalam kelas dan pembelajaran serta bekerjasama. Kedua, akhlak di rumah iaitu menghormati ibu bapa seperti bersalam, memberi salam, meminta izin sebelum keluar rumah, meminta maaf jika melakukan kesalahan, menggunakan perkataan yang lebih sopan dan membetulkan kesilapan adik-beradik. Tidak dinafikan, akhlak kanak-kanak juga dipengaruhi oleh amalan akhlak guru di PASTI Kawasan Petra Jaya. Manakala kajian mendapati, beberapa amalan akhlak guru PASTI Kawasan Petra Jaya dalam pengajaran dan pembelajaran iaitu kasih sayang dan simpati, berhikmah, ikhlas, bertanggungjawab dan beramal dengan ilmu.

Kasih Sayang dan Simpati

Kasih sayang adalah nilai paling tinggi yang harus disemat di dalam diri guru prasekolah. Menurut al-Ghazali (1980), antara nilai akhlak seorang guru ialah kasih sayang dan simpati iaitu menyayangi muridnya seperti anak sendiri. Ahmad Tafsir (1994) juga berpandangan, apabila seseorang guru berperanan sebagai bapa kepada anak muridnya, perasaan kasih sayang akan menguasai suasana pengajaran dan pembelajaran seterusnya memudahkan proses pendidikan, memberi nasihat serta peringatan. Guru PASTI Kawasan Petra Jaya dilihat mempunyai nilai kasih sayang yang tinggi terhadap kanak-kanak terutamanya ketika kanak-kanak menghadapi kesulitan atau kesakitan. Sebagai contoh, guru PASTI Darul Hana menyatakan:

“Dalam kelas *kamek* (saya), kawannya *terapit* (tersepit) pintu. Jadi, berdarah.
Cikgu *ambik lah nya* (dia) lepas *ya* (itu) tolong cuci.”

Guru menunjukkan nilai kasih sayang terhadap kanak-kanak terutamanya ketika kanak-kanak menghadapi kesulitan atau kesakitan. Malah, secara tidak langsung nilai ini akan mempengaruhi kanak-kanak. Menurut guru PASTI Darul Hana juga:

“Lepas *nya* (dia) tengok macam mana cikgu buat, *nya* (dia) terus ikut macam yang kita buat. *Nya* (dia) *ambik* (ambil) tangan kawannya, *nya* (dia) lap-lap, tolong tiupkan. Jadi, kita boleh nampak. *Oh, tok* (ini) yang kita dapat *paduhal* (rupanya).”

Beliau menyedari bahawa nilai kasih sayang ini telah ditonjolkan oleh kanak-kanak apabila berlaku situasi sedemikian. Secara tidak langsung pemindahan nilai kasih sayang telah berlaku kepada kanak-kanak. Menurut Ab Halim (2005), proses pendidikan berkesan memerlukan interaksi yang berkesan antara guru dengan murid. Daripada aspek peribadi, guru perlu peramah serta mudah dihampiri kerana guru akan didekati oleh murid sekiranya mereka mengalami masalah.

Berhikmah

Guru PASTI Kawasan Petra Jaya juga akan mendorong kanak-kanak berfikir melalui penjelasan secara berhikmah. Guru akan memberi penjelasan dengan cara yang mudah difahami oleh kanak-kanak. Antaranya, guru PASTI Darul Ilmi menyatakan:

“Misal kata bab akhlaknya. Bab akhlaknya kita ngajar *dak nya* (mereka) hadis tentang sebaik-baik manusia adalah orang yang paling banyak memberi manfaat kepada orang lain. *Ha*, di *sia* (situ) kita *padah* (beritahu) apa itu akhlak baik. Macam *ney* (mana) kita *nak* kata akhlak baik.”

Beliau juga menyatakan, sebagai contoh guru menjelaskan kepada kanak-kanak:

“Sebab apa kita mesti baca doa *dolok* (dulu) sebelum masuk *jamban* (tandas)? Supaya syaitan jantan, syaitan betina *sikda* (tidak) *ngaco* (ganggu) kita. *Jamban* (tandas) *ya* (itu) tempat kotor. Kita *sik* (tidak) boleh main *sia* (di situ).”

Menurut guru PASTI Darul Ilmi, beliau akan menerangkan sesuatu perkara yang mudah difahami oleh kanak-kanak secara berhikmah yang mendorong penerimaan baik oleh kanak-kanak. Guru juga mengamalkan konsep penerangan apa dan kenapa, sebab dan akibat. Menurut Kamarul Azmi dan Ab Halim (2007), antara ciri-ciri guru *murabbi*² ialah menegur secara

²Perkataan murabbi berasal daripada kalimah *rabba* yang membawa maksud pendidik (Umar Mukhtar, 2016).

berhikmah dengan tidak mengugut, menyindir dan berleter. Hal ini bertepatan dengan pandangan al-Ghazali (1980) iaitu guru perlu memberi teguran melalui kata-kata yang mudah difahami dan disenangi kanak-kanak kerana jika ditegur dengan kekerasan dibimbangi kanak-kanak akan berani menentang gurunya.

Ikhlas

Berdasarkan pemerhatian, antara sikap baik yang ada pada guru PASTI Kawasan Petra Jaya ialah ikhlas. Kebiasaannya, gaji guru prasekolah swasta kebiasaannya tidak tinggi. Begitu juga dengan guru PASTI Kawasan Petra Jaya. Namun, keikhlasan guru-guru PASTI Kawasan Petra Jaya dalam mendidik kanak-kanak dilihat terserlah. Sebagai contoh, guru PASTI Insani menyatakan:

“Kita anggap sebagai amal jariah *lah*, semoga pahala berterusan..”

Manakala guru PASTII Darul Imi menyatakan:

“Biasanya *sidaknya* (mereka) masuk pun *sik* (tidak) ada misi, macam *kamek* (saya) *lah juak* (juga). *Nya* (mereka) *sik* (tidak) *tauk* (tahu) apa *ya* (itu) PASTI. Masuk *jak* (saja) macam kerja-kerja lain, kita pun banyak kekurangan masa nak *ngajar*. Maknanya disamping kita mengajar di PASTI *nya* (dia) boleh mendidik jiwa cikgu *ya* (itu) menjadi lebih bertoleransi, lebih halus, lebih memahami *nembiak* (kanak-kanak).”

Menurut guru PASTI Ilmi, keikhlasan mendidik kanak-kanak bermula daripada kekuatan rohani guru. Kursus dan latihan yang diterapkan kepada guru bagi menghadapi kanak-kanak telah mendidik jiwa guru lebih ikhlas memahami kanak-kanak. Seterusnya, guru PASTI Darul Hana pula menyatakan:

“Macam *kamek* (saya), rasa sayang dengan *biak* (kanak-kanak). *Kamek* (saya) susah nak tinggal PASTI. Hati *kamek* (saya) macam nak mengajar contohnya tahun *ni* tiap-tiap muka *biak* (kanak-kanak) bertukar-tukar dalam kelas kita. Kita rasa sedih. *Ooh, biak* (kanak-kanak) *tok* (ini) pernah belajar. Bila *nya* (dia) *dah* lepas daripada

sekolah *nya* (dia) dapat ikut di luar, apa yang kita ajar di sekolah. Satu kepuasan bagi kita. Kadang-kadang kalau kita *pikir* (fikir) dunia, dunia yang akan menyebabkan kita sementara *ajak* (saja). Sama *juak* (juga) macam keikhlasan kita mengajar. Mula-mula memang *kamek* (saya) *berpikir* (berfikir) *juak* (juga). Susahlah *ngajar PASTI tok* (ni), *dah lah gaji kecik* (kecil). Tapi *lamak-lamak* (lama-lama) hati kita macam *dah* terpaut dengan rasa *something* (sesuatu) benda yang kita rasa sayang. Macam *kamek* (saya), dalam *kamek* (saya) tegas. Bila *biak* (kanak-kanak) *dah* pandai *kamek* (saya) rasa ada kepuasan di *sia* (situ)”.

Beliau menyatakan perasaan sayang kepada kanak-kanak apabila kanak-kanak saling bersilih ganti memasuki PASTI Kawasan Petra Jaya setiap tahun. Guru berpuas hati setelah kanak-kanak berjaya menguasai pembelajaran serta mengamalkannya di luar PASTI Kawasan Petra Jaya.

Hal ini seiring dengan pandangan Ibnu Sahnun dalam Shahnun (2017) bahawa seorang guru perlu ikhlas dalam melaksanakan tugas, tidak mengungkit atau meminta-minta ganjaran terhadap ilmu yang telah diberikan kepada muridnya. Menurut Mahmud et al. (2020), keikhlasan seorang guru akan meninggalkan kesan dalam pembelajaran. Seorang guru yang ikhlas akan sampai ke hati kanak-kanak yang menjadi faktor kejayaan *transfer of value*. Manakala Abdullah Nasih Ulwan (2015) turut menegaskan bahawa seorang guru seharusnya mengikhhlaskan niat semata-mata kerana Allah SWT dan mengharapkan keredaan-Nya. Hal ini agar amalan seseorang guru diterima disisi Allah SWT dan dikasihi serta berpengaruh dalam kalangan muridnya. Selain itu, Ab Halim dan Mohamad Khairul (2010) turut berpandangan bahawa guru perlu berniat ikhlas agar tugas diberkati oleh Allah SWT dan disayangi murid-muridnya.

Bertanggungjawab

Sikap bertanggungjawab hendaklah wujud dalam diri setiap guru. Berdasarkan pemerhatian, guru PASTI Kawasan Petra Jaya dilihat menyedari tanggungjawab sebagai pendidik yang dituntut oleh Islam. Sebagai contoh, hal ini dapat dilihat melalui kesungguhan

guru dalam melaksanakan proses pengajaran dan pembelajaran, prihatin terhadap kanak-kanak, kesungguhan dalam penerapan nilai akhlak kanak-kanak seperti adab sopan dan tingkah laku, tolong-menolong, kekemasan serta kebersihan kelas, dan sebagainya. Sikap bertanggungjawab guru PASTI Kawasan Petra Jaya turut mendapat kepercayaan dan keyakinan daripada pihak ibu bapa. Ibu bapa 1 menyatakan:

“Sangat yakin. Yang pertama, penerapan nilai adab *lah* dalam PdP (pengajaran dan pembelajaran).”

Manakala ibu bapa 2 pula menyatakan:

“Sangat bagus. *Kamek* (saya) ambik *duak* (dua) *lah*, agama dan akademik.”

Ibu bapa menyatakan keyakinan mereka terhadap sikap bertanggungjawab guru PASTI Kawasan Petra Jaya dalam mendidik anak mereka. Hal ini menunjukkan hasil kesungguhan guru PASTI Kawasan Petra Jaya dalam melaksanakan tanggungjawab mendidik kanak-kanak dengan penuh keazaman. Sikap bertanggungjawab guru PASTI Kawasan Petra Jaya telah mempengaruhi tingkah laku kanak-kanak. Sebagai contoh, guru PASTI Darul Hana menyatakan:

“*Nya* (dia) *tauk* (tahu) *mbiak* (kanak-kanak) *tok* (ini) ramai. Yang *kecik* (kecil) kita masih perlu bimbing dengan kita. *Nya* (dia) tengok yang lain-lain lagi *nak* (yang) *sik* (tidak) berapa pandai *gilak* (sangat) yang kurang kemampuan. Jadi, *nya* (dia) tolong cikgu, *nya* (dia) ajar kumur, *engkah* (letak) *ae* (air) dalam mulut, *nya* (dia) ikut cara cikgu ajar.

Menurut beliau, kanak-kanak lebih bertanggungjawab memberi tunjuk ajar kepada rakan-rakan yang belum mahir mengambil wuduk. Beliau juga menyatakan:

“Memang selalu macam *ya* (itu). *Nya* (dia) tolong kawan yang lain bila cikgu tengah mengajar kawan yang lain. Kadang-kadang *nya* (dia) menyuarakan kepada kawan-kawannya tolong cikgu kemas kelas. Sebab kita menerapkan hari-hari.”

Beliau juga menyatakan bahwa kanak-kanak mempunyai sikap bertanggungjawab dalam membantu rakan-rakan yang lebih lemah dalam pembelajaran. Selain itu, sikap bertanggungjawab ini turut menjadi amalan kanak-kanak di rumah. Menurut ibu bapa 1:

“Kadang-kadang apa yang dia belajar di PASTI, dia akan ajar kepada adik di rumah. Kadang tu dia tegur kesalahan adik-beradik.”

Ibu bapa 1 menyatakan anaknya mempunyai sikap bertanggungjawab membimbing adik-beradik di rumah. Hal ini menunjukkan bahawa kanak-kanak telah memahami kepentingan tanggungjawab yang ditunjukkan oleh guru PASTI Kawasan Petra Jaya. Oleh yang demikian, apabila ibu bapa memberi kepercayaan kepada guru, maka guru seharusnya menyedari bahawa kepercayaan ibu bapa adalah suatu tanggungjawab dan amanah yang besar sebagaimana pandangan Ibnu Sahnun dalam Shahnun (2017) yang meletakkan ciri-ciri amanah dan sikap bertanggungjawab bagi seorang guru. Hal ini juga seiring dengan firman Allah SWT yang bermaksud:

“...Dan sesungguhnya kamu akan ditanya kelak tentang apa yang sudah kamu kerjakan.”

(Al-Nahl, 16:93)

Menurut tafsiran Hamka (1983), ayat ini menjelaskan bahawa setiap amalan seseorang manusia bukan hanya berakhir di dunia sahaja, tetapi akan ditanya dan dipertanggungjawabkan oleh Allah SWT di akhirat kelak. Tugas utama para pendidik adalah melaksanakan tanggungjawab dengan bersungguh-sungguh dan penuh keazaman berasaskan keimanan dan akhlak serta mementingkan nilai-nilai Islam yang mulia. Sebaliknya, jika tanggungjawab tersebut diabaikan, mereka akan mendapat kemurkaan Allah SWT dan pembalasan azab di akhirat. Oleh itu, Islam meletakkan tanggungjawab mendidik yang besar dan tidak terhad ke atas setiap ibu bapa dan guru.

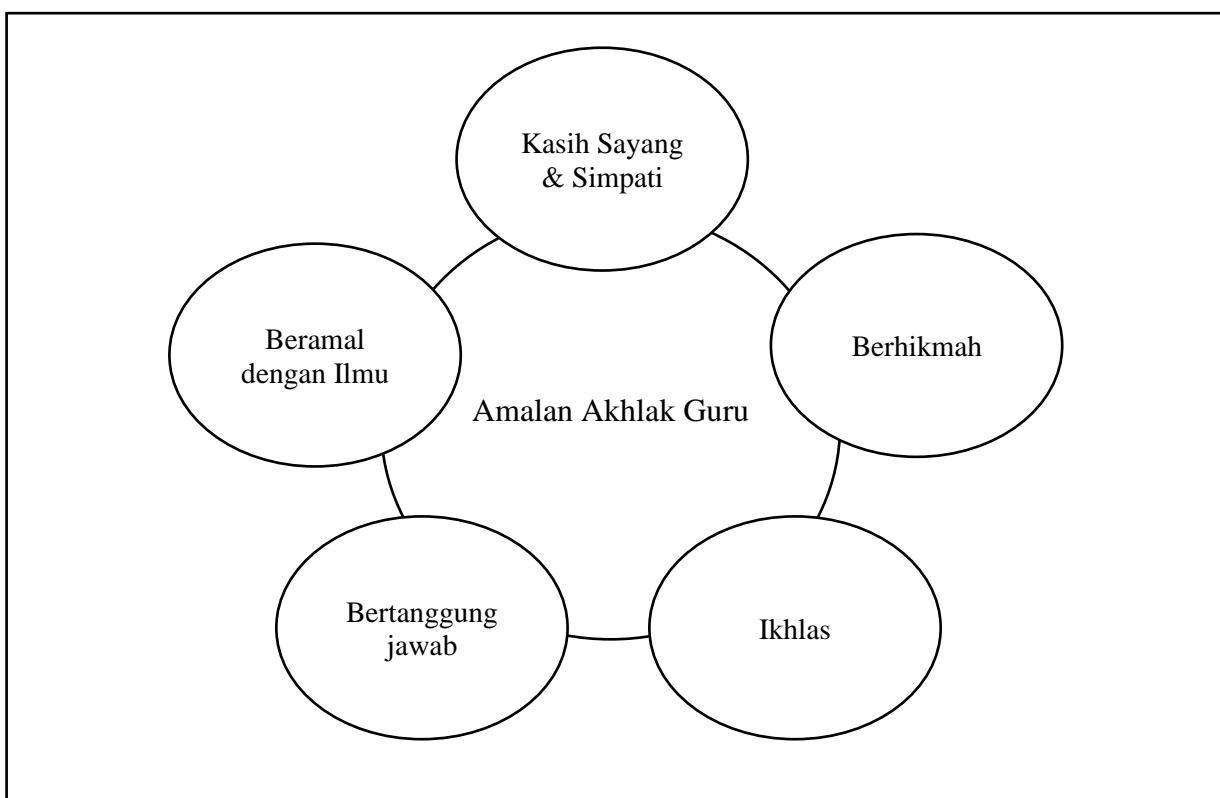
Beramal dengan ilmu

Berdasarkan pemerhatian, akhlak guru PASTI Kawasan Petra Jaya beramal dengan ilmu pula dapat dilihat daripada aspek pemakaian, tingkah laku dan tutur kata. Guru PASTI Kawasan Petra Jaya dilihat berpakaian menutup aurat, kemas serta sesuai dengan etika profesional seorang guru muslimah. Amalan ini dilihat sangat dititikberatkan ketika sesi pengajaran dan pembelajaran mahupun di luar sesi pengajaran dan pembelajaran. Sebagai contoh, hasil pemerhatian juga menunjukkan bahawa kanak-kanak PASTI Kawasan Petra Jaya perempuan telah memahami tentang keutamaan penjagaan aurat seperti memakai tudung dan memakai baju muslimah yang lebih sopan walaupun di luar PASTI Kawasan Petra Jaya. Kanak-kanak juga dilihat lebih menjaga batasan pergaulan antara rakan lelaki dan perempuan. Menurut guru PASTI Darul Ilmi:

“*Ya lah tek* (Itu lah), melalui setiap sesi *nya* (ia) ada skop-skop *nya*. Tentang penampilan guru macam *ney* (mana), pakaian yang perlu *dipakei* (dipakai). Kita *sik* (tak) boleh macam contoh, “*ehh bodoh kau ya* (tu). Di rumah *kau sikda* (tak) belajar *nak* (kan). Bodoh *kau ya* (tu)”. Maknanya kita *ngajar* di PASTI *ya* (ia) boleh mendidik jiwa cikgu *ya* (tersebut) disamping kita *ngajar nya* (ia) boleh mendidik jiwa cikgu untuk menjadi lebih bertoleransi, lebih halus, lebih memahami *nembiak* (kanak-kanak), dengan adanya usrah guru-guru, dalamannya *diberik* (diterapkan) kepada kita, disamping *ya* (itu) *nya* (ia) sentiasa diterapkan kepada kita. Kita sentiasa *diberik* (diberi) ceramah agama. Sebab di PASTI wajib usrah, maknanya seminggu *duak* (dua) kali di diwajibkan usrah. Masa usrah *ya lah* (itu lah), kita nak belajar apa yang *basic* (asas).”

Guru PASTI Darul Ilmi menyatakan, nilai akhlak guru diterapkan melalui kursus dan latihan guru PASTI Kawasan Petra Jaya. Antara nilai-nilai yang diterapkan semasa kursus dan latihan guru adalah penampilan guru seperti pemakaian sebagai muslimah dan percakapan. Guru PASTI Kawasan Petra Jaya juga akan disediakan program tazkirah, usrah guru dan lain-lain. Usrah guru merupakan aktiviti tetap mingguan yang perlu diikuti oleh guru PASTI Kawasan Petra Jaya. Maka, ilmu dan latihan yang diterapkan akan menjadi amalan guru PASTI Kawasan Petra Jaya.

Menurut Haliza & Samuel (2008), profesion perguruan yang mulia perlu ditampikan dengan penampilan guru yang menunjukkan ciri-ciri profesionalisme dan kewibawaan guru kepada murid. Hal ini kerana, menurut pandangan Mastura Badzis (2019) bahawa tingkah laku guru, percakapan guru dan persekitaran sekolah adalah suatu proses pembelajaran. Kanak-kanak akan meniru amalan kebiasaan yang dilihat iaitu bermula dengan pemerhatian, meniru dan seterusnya akan menjadi kebiasaan.

Rajah 1.1 Amalan Akhlak Guru Dalam Proses Pengajaran dan Pembelajaran di PASTI Kawasan Petra Jaya Kuching, Sarawak

Kepentingan Kajian

Artikel ini penting sebagai garis panduan kepada guru agar memastikan proses pendidikan yang baik dalam melaksanakan amanah ini. Hal ini kerana, guru berakhlak baik mampu melahirkan generasi cemerlang di dunia dan akhirat. Apabila guru menyedari

kepentingan akhlak mulia, maka wujudnya murid-murid yang bukan sahaja mentaati perintah guru, malah taat kepada Allah, Rasul dan ibu bapa.

Kesimpulan

Rumusannya, amalan akhlak guru PASTI Kawasan Petra Jaya dapat dilihat melalui kasih sayang dan simpati, ikhlas, bertanggungjawab, berhikmah dan beramal dengan ilmu. Amalan akhlak ini adalah selaras dengan tuntutan Islam dan mampu mempengaruhi akhlak kanak-kanak semasa proses pengajaran dan pembelajaran dalam membentuk akhlak kanak-kanak. Oleh sebab itu, para guru perlu menghiasi diri dengan ketakwaan dan rasa kehambaan agar terus menjadi contoh ikutan kepada kanak-kanak kerana Islam meletakkan tanggungjawab mendidik sebagai amanah yang besar dan akan dipersoalkan di akhirat kelak.

Rujukan

Ab Halim Tamuri & Mohamad Khairul Azman Ajury (2010). Amalan Pengajaran Guru Pendidikan Islam Berkesan Berteraskan Konsep Mu'allim. *Journal of Islamic Education* 2(1): 43-36.

Ab Halim Tamuri (2005). Hala Tuju dan Cabaran Pendidikan Islam dalam Era Globalisasi. *Kertas Kerja Seminar Pendidikan dan Penghayatan Islam*. Jabatan TITAS, Universiti Pendidikan Sultan Idris, Tanjong Malim.

Abdullah Nasih Ulwan (2015). *Pendidikan Anak-Anak Menurut Pandangan Islam, Jilid 2*. Kuala Lumpur: Penerbit JAKIM [Jabatan Kebajikan Islam Malaysia].

Ahmad Hatta (2012). *Tafsir al-Quran Per Kata: Dilengkapi dengan Asbabun Nuzul & Terjemah Edisi Bahasa Melayu*. Maghfirah Pustaka Al-Madani Enterprise.

Ahmad Tafsir (1992). *Ilmu Pendidikan Dalam Perspektif Islam*. Remaja Rosdakarya.

Al-Bugha, M. (2011). *Al-Wafi Syarah Hadith 40 Imam Nawawi*. Kuala Lumpur: Al-Hidayah Publications.

Al-Ghazali (1980). *Ihya Ulumiddin*. Indonesia: Percetakan Menara Kudus.

Azizah Mat Rashid, Nor 'Adha Abdul Hamid & Norul Huda Bakar (2015). Krisis Akhlak: Penguatkuasaan Undang-Undang Sebagai Benteng Menanganinya. *E-Jurnal Penyelidikan dan Inovasi*. II(I).

- Bandura, A. (1971). *Social Learning Theory*. New York: General Learning Press.
- Haliza Hamzah & Samuel, J. N. (2008). *Pengurusan Bilik Darjah dan Tingkah Laku*. Shah Alam: Oxford Fajar Sdn. Bhd.
- HAMKA (Abdul Malik Karim Amrullah) (1983). *Tafsir Al-Azhar Juzu'13-14-15-16*. Jakarta: Pustaka Panjimas.
- HR. Al-Bukhari dalam al-Adabul Mufrad no. 273 (Shahiihul Adabil Mufrad no. 207), Ahmad (II/381), dan al-Hakim (II/613), dari Abu Hurairah Radhiyallahu anhu. Dishahihkan oleh Syaikh al-Albani dalam Silsilatul Ahaadiits ash-Shahiihah (no. 45).
- Kamarul Azmi Jasmi & Ab Halim Tamuri (2007). *Pendidikan Islam: Kaedah Pengajaran & Pembelajaran*. Penerbit UTM Press.
- Noor Hisham Md Nawawi (2011). Pengajaran dan Pembelajaran: Penelitian Semula Konsep-Konsep Asas Menurut Perspektif Gagasan Islamisasi Ilmu Moden. *Kongres Pengajaran dan Pembelajaran*.
- Nordin Mamat (2017). Pendidikan Awal Kanak-Kanak: Dari Jamung ke Laser. *Prosiding Seminar Pendidikan Awal Kanak-Kanak Peringkat Kebangsaan 2017*.
- Shahnun Musa (2017). Pendidikan Islam Pilar Pendidikan Awal Kanak-Kanak. *Seminar Pendidikan Awal Kanak-Kanak Peringkat Kebangsaan 2017*. 'Dari Jamung ke Laser'. Jabatan Pengajian Islam, Kolej Islam Antarabangsa Sultan Ismail Petra (KIAS).
- Sofiah, Kamarul Jasmi Azmi & Mohamad Azhar (2016). Akhlak Guru Dalam Pengajaran dan Pembelajaran Pendidikan Islam (Teacher's Good Behaviour in Teaching and Learning the Islamic Education). *Akademika*, 86(2).
- Totong Heri (2018). Manajemen Pendidikan Islam Berbasis Tauhid. *Rausyan Fikr*. 14 (1).

Senarai Temu Bual

- Temu bual bersama Hasmah Engai, Guru PASTI Darul pada 14 Mac 2019, jam 2 petang.
- Temu bual bersama Sharifah Masnita, Guru PASTI Darul Hana pada 15 Mac 2019, jam 10.30 pagi.
- Temu bual bersama Ibu Bapa 1 PASTI Insani pada 13 Mac 2019, jam 10 pagi.
- Temu bual bersama Ibu Bapa 2 PASTI Insani pada 13 Mac 2019, jam 4 petang.
- Temu bual dengan Prof. Madya Dr. Mastura Badzis pada 29 Mac 2019, jam 3 petang.